

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 98/2013-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti L., Veľká Británia, zastúpenej advokátom JUDr. O. K., B., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 NcC/34/2012-499 z 9. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2012 doručená sťažnosť spoločnosti L., Veľká Británia (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 NcC/34/2012-499 z 9. júla 2012.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 197/2009 vystupuje sťažovateľka v procesnom postavení odporkyne. V predmetnom konaní sťažovateľku spočiatku zastupovala advokátka JUDr. M. U. G., ktorá jej však z dôvodu dlhodobých zdravotných problémov vypovedala plnú moc. Dňa 7. mája 2012 sťažovateľka udelila plnú moc na svoje zastupovanie v tejto veci advokátovi JUDr. O. K. (ďalej len „právny zástupca sťažovateľky“), ktorý po prevzatí zastupovania zistil, že v predmetnej veci ako zákonný sudca koná a rozhoduje jeho (bývalý) spolužiak z vysokej školy a priateľ, s ktorým sa dosiaľ viac-menej pravidelne stretáva. Na základe tejto skutočnosti v spojení s tým, že komunikácia pri ich priateľských stretnutiach je najviac zameraná na oblasť práva a presahuje rámec štandardnej komunikácie, právny zástupca sťažovateľky 9. mája 2012 vzniesol podľa § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) námietku zaujatosti proti sudcovi Mgr. R. P. z dôvodu jeho pomeru k zástupcovi účastníka konania a požiadal o jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania danej veci. Krajský súd uznesením č. k. 8 NcC/34/2012-499 z 9. júla 2012 nevyhlásil sudcu okresného súdu Mgr. R. P. z prerokovania a rozhodovania veci vedenej týmto súdom pod sp. zn. 8 C/197/2009.

Sťažovateľka vidí porušenie svojich práv v existencii rozdielnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v obdobných veciach. Tvrdí, že krajský súd ju napadnutým rozhodnutím pozbavil možnosti uplatňovať svoje právo na spravodlivé prerokovanie veci nezávislým súdom, v dôsledku čoho došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka poukazuje na to, že rozpornosť judikatúry najvyššieho súdu hodnotí Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) tak, že je práve úlohou najvyššieho súdu usmerňovať (regulovať) protirečivé rozsudky a stanovovať rozhodujúcu interpretáciu zákona.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 8 NcC/34/2012-499 z 9. júla 2012 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,60 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 8 NcC/34/2012-499 z 9. júla 2012 (ktorým nevyhlásil sudcu okresného súdu z prerokovania a rozhodovania veci vedenej týmto súdom pod sp. zn. 8 C/197/2009), ktorú sťažovateľka odôvodňuje existenciou rozdielnej judikatúry najvyššieho súdu týkajúcou sa rozhodovania o námietkach zaujatosti sudcov všeobecných súdov.

Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré je podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zverené práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, III. ÚS 284/05, III. ÚS 346/05). Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Nemožno namietat' proti tomu, aby judikatúra súdov v konkrétnych prípadoch upresňovala a dopĺňala objasňovanie obsahu a zmyslu zákona za podmienky, že dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, možno rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na konkrétny prípad (obdobne napr. III. ÚS 271/05).

Keďže ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov, sťažnostná námietka sťažovateľky sama osebe nestačí na to, aby ústavný súd nahradil právny názor krajského súdu svojím vlastným. Reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielenže neznamena právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (IV. ÚS 340/04).

Ústavný súd už viackrát judikoval, že obsahom základného práva vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy je povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 4/98, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03 a iné). Táto judikatúra je právnenému zástupcovi sťažovateľky známa.

Vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci upravujú ustanovenia § 14 až § 16 OSP:

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Podľa § 15a ods. 3 OSP v námietke zaujatosti musí byť uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, a kedy sa účastník podávajúci námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedel. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, súd neprihliadne; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že v danom prípade „*neboli splnené zákonné podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., a preto... zákonného sudcu Mgr. R. P. z prejednávania a rozhodovania veci nevylúčil*“. Krajský súd „... nezistil žiadne také kvalifikované skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé vzbudiť odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu pri prejednávaní a rozhodovaní pridelenej veci... Vec prejednávajúci zákonný sudca a ani právny zástupca odporcu dostatočne nekonkretizovali, ničím hodnoverným nepodložili, a teda spoľahlivo nepreukázali, že ich profesionálny a bežný kamarátky vzťah založený spoločným štúdiom na vysokej škole prerástol do nadštandardného bližšieho priateľského vzťahu, ako predpokladu možnej neobjektívnosti zákonného sudcu pri prejednávaní a rozhodovaní danej veci...“.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd podrobne zdôvodnil svoje rozhodnutie a vysvetlil, z akých dôvodov namietaný sudca nie je vylúčený z prejednávania v konkrétnej veci.

V súvislosti s problémom nastoleným právnym zástupcom sťažovateľky ústavný súd odkazuje na svoju judikatúru, z ktorej vyplýva, že k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP, ale iba v prípade, keď je celkom zjavné, že vzťah sudcu k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (napr. IV. ÚS 49/07, IV. ÚS 23/2011, I. ÚS 78/2012). Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokovanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo z 10. júna 1996). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, disponuje.

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nevykazuje známky možnej ústavne neakceptovateľnej konfrontácie so základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu, resp. s jej právom na spravodlivé súdne konanie, a preto sťažnostnú námietku sťažovateľky nie je potrebné preskúmať v ďalšom konaní. Keďže v danom prípade ústavný súd nezistil žiadnu ústavne relevantnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a označenými právami sťažovateľky, sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2013